

Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych

Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842) wprowadza wśród wielu zmian – jako nowe zadanie własne każdej gminy, obowiązek tworzenia zespołu interdyscyplinarnego. Zgodnie z ustawą zespół interdyscyplinarny stanowi element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i jest metodą pracy w tym obszarze, opartą na systemowej współpracy lokalnych instytucji, podmiotów i służb oraz na wielopłaszczyznowym podejściu do problemu przemocy.

W załączeniu przedstawiamy Państwu propozycję procedury postępowania przy formalnym tworzeniu w gminie zespołu interdyscyplinarnego i wzory dokumentacji z tym związane. Należy podkreślić, iż umieszczone poniżej treści i wzory mają jedynie charakter informacyjny i poradniczy. Stanowią propozycję, wymagającą dostosowania do lokalnych warunków i akceptacji przez obsługę prawną gminy.

Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych

Ustawą z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842) wprowadzony został **obowiązek tworzenia w każdej gminie zespołu interdyscyplinarnego** na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jest to zadanie własne gminy, stanowiące część gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na który składa się, oprócz tworzenia zespołów interdyscyplinarnych również obowiązek:

- opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Wskazać tu należy na zmianę zapisu ustawowego z wcześniejszego zadania prowadzenia gminnych ośrodków wsparcia. Obecne uregulowanie nakazuje zapewnienie miejsca, bez względu na własne zasoby, w oparciu o współpracę z samorządami posiadającymi tego rodzaju ośrodki (zawieranie odpowiednich porozumień, umów).

Uchwała Rady Gminy

Tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania określa **Rada Gminy** w drodze **uchwały**. Podjęcie uchwały winno być więc pierwszym krokiem w procedurze tworzenia zespołu interdyscyplinarnego.

Porozumienie

Podstawą do powołania i funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego jest zawarcie porozumień między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a podmiotami wchodzącymi w skład zespołu interdyscyplinarnego. Zawarcie porozumienia ma istotny wpływ na działanie zespołu interdyscyplinarnego w kontekście zapisu, iż członkowie zespołu wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Dlatego też porozumienie stanowi jednocześnie formę zobowiązania do zapewnienia i stworzenia możliwości udziału w posiedzeniach i pracach zespołu wytypowanych przedstawicieli, właśnie w ramach wykonywania swoich obowiązków służbowych i zawodowych.

Skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego został określony w ustawie, poprzez wyszczególnienie podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Są to przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
 - gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - Policji,
 - oświaty,
 - ochrony zdrowia,
 - organizacji pozarządowych,
- oraz kuratorzy sądowi.

Zgodnie z cyt. ustawą w skład zespołu **mogą wchodzić** prokuratorzy oraz przedstawiciele innych niż w/w podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przez podmiot zawierający porozumienie z wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta w sprawie zespołu interdyscyplinarnego należy rozumieć osobę kierującą daną instytucją lub osobę przez nią upoważnioną do podpisania porozumienia, m.in. z uwagi na kompetencje w zakresie podpisywania porozumień i wyznaczania przedstawicieli na członków zespołu oraz składania wniosków o ich odwołanie.

Forma zawarcia porozumienia należy do decyzji wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Porozumienia mogą być zawarte oddzielnie z każdym wymienionym w art. 9a ust. 3 i 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podmiotem, bądź ze wszystkimi tymi podmiotami – jednym porozumieniem. Może mieć to formę uroczystego spotkania, bądź np. propozycja porozumienia może być przesłana przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta do wskazanego podmiotu z prośbą o zapoznanie, ewentualne uwagi oraz podpisanie porozumienia.

Inna procedura może być zastosowana wobec kuratorów sądowych, których ustawodawca nie wymienił w art. 9a ust. 8, dotyczącym zawierania porozumień. Wskazanie kuratora do prac zespołu interdyscyplinarnego będzie uzależnione od formy ustalonej pomiędzy wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a Prezesem Sądu Rejonowego lub wyznaczoną przez niego osobą. Pomimo, iż nie ma obowiązku zawierania porozumienia nic nie stoi na przeszkodzie, aby została przyjęta ta forma, w szczególności gdy zawierane będzie jedno, ogólne porozumienie z przedstawicielami wszystkich wymienionych w ustawie podmiotów. Istnieje również możliwość pisemnego zwrócenia się do Prezesa Sądu Rejonowego, z prośbą o wskazanie kuratorów sądowych, którzy będą wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego i przesłanie ich danych. Do lokalnych ustaleń należeć również będzie czy w skład zespołu interdyscyplinarnego będą wchodzić - zarówno kurator rodzinny jak i kurator dla

dorosłych, czy tylko jeden przedstawiciel.

Na podstawie zawartych porozumień winni być wskazani imiennie przedstawiciele podmiotów wchodzących bezpośrednio w skład zespołu interdyscyplinarnego.

Zarządzenie Wójta/Burmistrza/Prezydenta Miasta

Zespół interdyscyplinarny **powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta**. Należy przez to rozumieć powołanie składu zespołu np. zarządzeniem. Zarządzeniem wójta, burmistrza albo prezydenta miasta będzie dokonywana również personalna zmiana składu zespołu interdyscyplinarnego, na wniosek podmiotów wchodzących w skład zespołu. Dane wytypowanych przedstawicieli podmiotów wchodzących w skład zespołu przekazane zostaną zgodnie z postanowieniami zawartych porozumień (opis jw.). Jako fakultatywny element procedury proponuje się spotkanie wstępne wytypowanych przedstawicieli, przed powołaniem zespołu zarządzeniem, celem konsultacji w zakresie ostatecznego składu zespołu, np. ustalenia, czy istnieje jeszcze możliwość rozszerzenia składu zespołu np. o przedstawicieli organizacji pozarządowych czy innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Organizacja prac zespołu interdyscyplinarnego

Pierwsze posiedzenie gminnego zespołu interdyscyplinarnego winno być zwołane przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Przewodniczący zespołu jest wybierany na pierwszym posiedzeniu zespołu spośród jego członków. Sposób wyboru przewodniczącego winien być określony w uchwale Rady Gminy. Kolejne posiedzenia zwołuje przewodniczący zespołu, w zależności od zgłoszonych potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na trzy miesiące. Proponuje się, poprzez zawarcie zapisu w uchwale Rady Gminy, aby przewodniczący posiadał prawo do zwoływania zespołu oraz prawo do tworzenia grup roboczych z własnej inicjatywy bądź na wniosek członków/a zespołu, co w istotny sposób ułatwi ich powoływanie. W przeciwnym wypadku utworzenie grupy roboczej będzie możliwe tylko podczas posiedzenia zespołu. Dlatego też należałoby upoważnić przewodniczącego na pierwszym posiedzeniu zespołu do zwoływania grup roboczych w indywidualnych przypadkach.

Ustawa nie reguluje kwestii związanych z zastępstwem przewodniczącego, jednakże z uwagi na praktyczne aspekty funkcjonowania zespołu w uchwale Rady Gminy można przewidzieć i określić sposób pełnienia zastępstwa podczas nieobecności przewodniczącego zespołu, celem prawidłowego wykonania określonych ustawą zadań.

Zadania zespołu interdyscyplinarnego określone są w ustawie i należą do nich:

1. realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład zespołu, w szczególności:
 - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
 - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Proponuje się aby organizacja pracy zespołu interdyscyplinarnego oraz sporządzana dokumentacja była określona w regulaminie pracy/organizacyjnym zespole, opracowanym przez jego członków. Jest to element fakultatywny, należący do decyzji organów tworzących zespół.

W zależności od podjętej decyzji, w dokumentacji związanej z tworzeniem zespołu interdyscyplinarnego winny zostać zamieszczone odpowiednie zapisy. Dotyczy to Uchwały Rady Gminy.

Tworzenie grup roboczych

Zespół interdyscyplinarny **może tworzyć** grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie **w indywidualnych przypadkach**. Z praktycznego punktu uzasadnione jest zawarcie w Uchwale Rady Gminy zapisu umożliwiającego tworzenie grup roboczych przez przewodniczącego (opis jw.), bez konieczności zwoływania w tym celu posiedzenia zespołu. Skład grupy roboczej został określony w ustawie i obejmuje te same podmioty, które wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego, z wyjątkiem kuratorów sądowych, których udział w przypadku grup roboczych jest fakultatywny. Skład grupy roboczej określa zespół, tj. przy upoważnieniu przewodniczącego w prawo tworzenia grup – przewodniczący w konsultacji (np. telefonicznej) z członkami zespołu (jako osobami decyzyjnymi).

Zadania grupy roboczej określone są w ustawie i należą do nich w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Różnice pomiędzy zespołem interdyscyplinarnym a grupą roboczą

Różnice	Zespół interdyscyplinarny	Grupa robocza
Cel	· zadania na poziomie strategicznym/planowanie	· zadania na poziomie wykonawczym/konkretna rodzina
Skład	· osoby tzw. decyzyjne	· osoby bezpośrednio realizujące zadania na rzecz danej rodziny; · skład okrojony – na zasadzie fakultatywności kuratorzy sądowi
Sposób powołania	· zarządzenie wójta/burmistrza/prezydenta miasta	· powołanie przez zespół, przewodniczącego zespołu
Dokumentacja	· z prac zespołu	· szczegółowa, dotycząca działań na rzecz danej rodziny – zgodnie z zadaniami - plan pomocy rodzinie

Przetwarzanie danych osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ustawa uregulowała kwestie dotyczące przetwarzania danych osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach prac zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych. Członkowie zespołu oraz grup roboczych mają prawo do przetwarzania danych bez zgody i wiedzy osób, których te dane dotyczą w zakresie niezbędnym do realizacji zadań, nt:

- stanu zdrowia,
- nałogów,
- skazań,
- orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

Należy podkreślić, iż ustawa wyposażając członków zespołu w prawo do przetwarzania danych osobowych określiła wymogi dotyczące członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, mające na celu zapewnienie poufności w zakresie wymiany tych danych, regulując, iż:

- członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji określonych w ustawie zadań,
- obowiązek zachowania poufności rozciąga się także na okres po ustaniu członkostwa w zespole interdyscyplinarnym oraz w grupach roboczych,
- **przed przystąpieniem do wykonywania czynności w zakresie realizacji określonych w ustawie zadań zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych członkowie – zarówno zespołu interdyscyplinarnego jak i grup roboczych - składają organowi powołującemu zespół – wójtowi, burmistrzowi i prezydentowi miasta oświadczenie o treści określonej w ustawie – art. 9c ust. 3**

„Oświadczam, że zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałem przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz, że znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieuprawnionym”.